

Maria Waloch

TASIEMCZYCE W 2004 ROKU

Słowa kluczowe: tasiemczyce, epidemiologia, Polska, rok 2004

Key words: cestode infections, epidemiology, Poland, 2004

Występowanie tasiemczyc u ludzi w Polsce w 2004 r. oceniano na podstawie danych uzyskanych w stacjach sanitarno-epidemiologicznych oraz zamieszczonych w wywiadach epidemiologicznych dotyczących bąblowicy i wągryzcy.

Ze względu na różnice dotyczące lokalizacji tasiemców w organizmie żywiciela i różnice w epidemiologii zarażeń, występowanie tasiemczyc jelitowych i tkankowych zostanie omówione oddzielnie.

Dane uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi na terenie Polski w 2004 roku zarejestrowano 203 przypadki inwazji tasiemców jelitowych; zapadalność wynosiła 0,53 na 100 000 mieszkańców. Dane te porównane z danymi z roku 2003 wskazują, że liczba zachorowań na tasiemczyce zmniejszyła się o 6,88%.

Rozpowszechnienie tasiemczyc jelitowych u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2004 r., w zależności od środowiska i płci, przedstawia tabela I. Najwyższe współczynniki zapadalności zarejestrowano w województwach: kujawsko-pomorskim (1,16), opolskim (0,85), pomorskim (0,82); niską w świętokrzyskim (0,23), zachodniopomorskim (0,24); najniższą w lubelskim (0,05).

Zachorowania na tasiemczyce jelitowe w 2004 r. częściej obserwowano u osób pochodzących ze środowiska miejskiego (149 przypadków, 73,40%) niż u osób ze środowiska wiejskiego (54 przyp., 26,60%). Inwazje tasiemców częściej występowały u mężczyzn (109 przyp., 53,69%) niż u kobiet (94 przyp., 46,31%).

Występowanie tasiemczyc jelitowych u ludzi w Polsce w 2004 r. w zależności od wieku chorych przedstawia tabela II. Stwierdzono, że tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce najczęściej występowały u osób w wieku 50-59 lat (42 przypadki, 20,69%). Osoby w wieku 40-49 lat (39 przypadków, 19,21%) oraz osoby w wieku 30-39 lat (35 przypadków, 17,24%) stanowiły kolejne co do liczebności grupy chorych na tasiemczyce. Odsetek inwazji wzrastał wraz z wiekiem: od 3,94 % w grupie wieku 0-4 lat, do 5,42% w grupie 10-14 lat, następnie zmalał do 3,94% w grupie 15-19 lat, ale w kolejnych 4 grupach osiągał coraz wyższe wartości, po czym ponownie malował do 2,46% u osób powyżej 70-go roku życia.

Badaniami laboratoryjnymi potwierdzono 194 przypadki tasiemczyc jelitowych, tj. 95,57% ogółu zgłoszonych przypadków. Wśród wszystkich rozpoznanych tasiemczyc jelitowych (tab. III) dominowały przypadki wywołane przez *Taenia saginata* (119 przypadków, tj. 61,34% przypadków potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi; zapadalność

Tabela I. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 2004 wg środowiska i płci
 Table I. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2004 according to the place of living and sex

Województwo	Środowisko		Płeć		Razem	
	wieś	miasto	męż- czyźni	kobiety	liczba zacho- rowań	zapada- lność na 100 000
1. Dolnośląskie	3	16	11	8	19	0,66
2. Kujawsko-pomorskie*	11	13	9	15	24	1,16
3. Lubelskie	-	1	-	1	1	0,05
4. Lubuskie	2	6	4	4	8	0,79
5. Łódzkie	4	16	6	14	20	0,77
6. Małopolskie**	6	11	14	3	17	0,52
7. Mazowieckie	5	13	11	7	18	0,35
8. Opolskie**	1	8	5	4	9	0,85
9. Podkarpackie**	-	3	2	1	3	0,14
10. Podlaskie**	-	4	1	3	4	0,33
11. Pomorskie	7	11	12	6	18	0,82
12. Śląskie**	5	18	13	10	23	0,49
13. Świętokrzyskie	1	2	2	1	3	0,23
14. Warmińsko-mazurskie	-	7	2	5	7	0,49
15. Wielkopolskie**	8	17	13	12	25	0,74
16. Zachodniopomorskie	1	3	4	-	4	0,24
Liczba	54	149	109	94	203	0,53
POLSKA (%)	26,60	73,40	53,69	46,31	100,00	

*dane uzyskane z wywiadów przysłanych do Zakładu Epidemiologii PZH

**korekta danych przysłanych do Zakładu Parazytologii Lekarskiej PZH z wywiadami przysłanymi do Zakładu Epidemiologii PZH

0,31 na 100 000 mieszkańców). Inwazję *T. solium* stwierdzono u 4 chorych (2,06%, wykrytych przypadków); zapadalność 0,01. Współczynnik zapadalności na tasiemczycę *T. solium* utrzymuje się od wielu lat na tym samym, niskim poziomie. Zachorowania na tę tasiemczycę zarejestrowano na terenie województw: kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, podkarpackiego i śląskiego. Zarażenia *Taenia species* zanotowano u 70 osób (36,08% ogółu potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,18). Poza tasiemczycami wywołanymi przez *Taenia*, wykryto inwazję *Diphyllobothrium latum* u jednej osoby w województwie opolskim (0,52% wszystkich potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,003).

W 2004 r. odsetek tasiemczyc, które zgłoszono bez rozpoznania laboratoryjnego w czterech województwach wyniósł 4,43% ogólnej liczby przypadków (tab. IV). Najwyższy odsetek (wyższy w porównaniu do roku ubiegłego) nie rozpoznanych tasiemczyc jelitowych zgłoszono w województwie warmińsko-mazurskim (42,86%); najniższy w łódz-

Tabela II. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 2004 wg wieku chorych

Table II. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2004 according to the age of patients

Grupy wieku (lata)	Liczba przypadków	Odsetek
0-4	8	3,94
5-9	10	4,93
10-14	11	5,42
15-19	8	3,94
20-29	26	12,81
30-39	35	17,24
40-49	39	19,21
50-59	42	20,69
60-69	19	9,36
70+	5	2,46
Razem	203	100,00

Tabela III. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 2004 wg rozpoznanego gatunku tasiemca

Table III. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2004 confirmed by laboratory examinations

Województwo	Gatunek tasiemca				Razem
	<i>Taenia saginata</i>	<i>Taenia solium</i>	<i>Taenia sp.</i>	<i>Diphyllobothrium latum</i>	
1. Dolnośląskie	11	-	8	-	19
2. Kujawsko-pomorskie*	-	1	23	-	24
3. Lubelskie	-	-	1	-	1
4. Lubuskie	4	-	4	-	8
5. Łódzkie	11	1	7	-	19
6. Małopolskie	11	-	6	-	17
7. Mazowieckie	15	-	3	-	18
8. Opolskie	8	-	-	1	9
9. Podkarpackie	2	1	-	-	3
10. Podlaskie	2	-	2	-	4
11. Pomorskie	14	-	-	-	14
12. Śląskie	15	1	7	-	23
13. Świętokrzyskie	2	-	-	-	2
14. Warmińsko-mazurskie	2	-	2	-	4
15. Wielkopolskie	19	-	6	-	25
16. Zachodniopomorskie	3	-	1	-	4
Liczba	119	4	70	1	194
POLSKA %	61,34	2,06	36,08	0,52	100

* dane uzyskane z wywiadów przysłanych do Zakładu Epidemiologii PZH

Tabela IV. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w roku 2004 zgłoszone bez rozpoznania laboratoryjnego

Table IV. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2004 registered without species identification

Województwo	Liczba	Procent*
Łódzkie	1	5,00
Pomorskie	4	22,22
Świętokrzyskie	1	33,33
Warmińsko-mazurskie	3	42,86
Razem	9	4,43**

* – odsetek z ogólnej liczby przypadków zgłoszonych w województwie

** – odsetek z ogólnej liczby przypadków

Tabela V. Tasiemczyce tkankowe (bąblowica) u ludzi w Polsce w roku 2004 wg środowiska i płci

Table V. Larval cestode infections (echinococcosis) in humans in Poland in 2004 according to the place of living and sex

Województwo	Bąblowica					
	wieś		miasto		razem	zapadalność na 100 000
	K	M	K	M		
Kujawsko-pomorskie	-	-	1	-	1	0,05
Lubuskie	1	-	-	-	1	0,10
Łódzkie	1	-	-	1	2	0,08
Mazowieckie	-	-	1	-	1	0,02
Podlaskie	3	2	2	1	8	0,66
Warmińsko-mazurskie	-	1	1	3	5	0,35
Zachodnio-pomorskie	-	-	3	-	3	0,18
Liczba	5	3	8	5	21	0,06
POLSKA (%)	23,81	14,29	38,09	23,81	100,00	

K – kobiety, M – mężczyźni

kim (5,00%). W pomorskim i świętokrzyskim wynosił odpowiednio 22,22% i 33,33%. Liczba tasiemczyc jelitowych zgłoszonych bez rozpoznania laboratoryjnego oraz rozpoznanych jako inwazje *Taenia species* wynosiła łącznie 79 przypadków, tj. 38,92% ogólnej liczby przypadków. Zauważono jej wzrost w porównaniu do wartości z lat: 2003 (56 przyp. 25,69%), 2002 (65 przyp. 24,62%) i 1999 (56 przyp. 12,81%). Tyle samo przypadków zanotowano w roku 1998 (79 przyp. 13,10%). Jedynie w roku 2001 r. zgłoszono więcej (87 przyp. 30,42%) w porównaniu z rokiem 2004. Niemniej budzi to podejrzenie, że pracownicy pracowni parazytologicznych coraz częściej nie umieją rozpoznawać gatunków tasiemców.

Dane dotyczące tasiemczyc tkankowych uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi w Polsce zarejestrowano w 2004 r. w siedmiu województwach 21 przypadków bąblowicy wywołanej przez *Echinococcus granulosus* (zapadalność 0,06). Przypadków wągrzycy nie zarejestrowano.

Rozpowszechnienie bąblowicy u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2004 r. wg środowiska i płci przedstawia tabela V.

Występowanie zachorowań na bąblowicę było większe w mieście (13 przyp. 61,90%) niż na wsi (8 przyp. 38,10%). W obu tych środowiskach częściej chorowały kobiety (13 przyp. 61,90%) niż mężczyźni (8 przyp. 38,10%). Najwięcej zachorowań zanotowano na terenie dwóch województw: podlaskiego (8 przyp. 38,10%) i warmińsko-mazurskiego (5 przyp. 23,81%), zapadalność odpowiednio 0,66 i 0,35).

Zaniepokojenie budzi fakt, że na 16 województw w Polsce, w 6 województwach dane umieszczone w zestawieniu wykrytych tasiemczyc wysłane do Zakładu Parazytologii Lekarskiej PZH nie zgadzały się z danymi zawartymi w wywiadach wysłanych do Zakładu Epidemiologii PZH.

M Waloch

CESTODE INFECTIONS IN POLAND IN 2004

SUMMARY

In the year 2004, 203 intestinal cestode infections were registered in Poland. Among them 119 were caused by *Taenia saginata*, 4 by *T. solium*, 70 by *Taenia sp.*, 1 by *Diphyllobothrium latum*. Moreover, 21 cases of cystic echinococcosis were also registered.

The obtained results confirmed decreasing frequency of intestinal cestodoses in Poland.

Adres autorki:

Maria Waloch
Zakład Parazytologii Lekarskiej Państwowego Zakładu Higieny
ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa